

Energetski zakon EZ-1

NA SLOBIOM KONFERENCI

■ Matjaž VALENČIČ

15. konferenco z naslovom OVE IN URE ZA SLOVENIJO DO 2030 je 16. junija 2014 organizirala Zveza društev za biomaso Slovenije. Rdeča nit konference so bile katastrofalne posledice klimatskih sprememb, ki smo jim priča vsak dan, na vsek koncih sveta. Koncentracija CO₂ v ozračju je že presegla 400 ppm, s tem pa se pojavlja vedno več ekstremnih vremenskih pojavov.

Matjaž VALENČIČ
neodvisni energetski
strokovnjak
www.zenergija.si

Dilema o odvisnosti toplogrednih plinov in podnebnih sprememb lahko na akademskem nivoju odmeva še dolgo časa. Ne glede na to moramo čim prej spoznati, da je trajnostni razvoj edina strategija preživetja. Čim prej se moramo posloviti od fosilne in jedrske energije in usmeriti v učinkovito rabo energije, ta pa naj bo proizvedena iz obnovljivih virov.

Za doseganje teh ciljev potrebujemo samo eno, odločen prehod v trajnostno družbo. Zgledi iz soseščine dokazujejo, da lahko tudi Slovenija postane samozadostna družba na strateških področjih, zlasti pri energiji, hrani, vodi, prometu, zdravju... To lahko dosežemo le z učinkovitim izobraževanjem, pridobivanjem novih znanj in veščin. Potrebno je rabiti obnovljive vire energije, ki so nam na voljo: sonce, vodotoki, veter, biomasa, komunalni in kmetijski odpadki ter toplota zemlje.

Konferenca je imela ambiciozen program, razdeljen v šest sekcij. Program in posamezna

predavanja so dosegljiva na spletni strani SLBIOM. Protokolarni del so začeli Mitja Bervar, predsednik Državnega sveta RS; Jošt Jakša, generalni direktor direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, MKO; Uroš Habjan, višji svetovalec Sektorja za učinkovito rabo in obnovljive vire energije, MzIP in mag. Martina Šumenjak Sabol, predsednica Zveza društev za biomaso Slovenije, ki je imela vlogo moderatorke.

Imaš elektrarno, vrni pokojnino

Vse referate, ki so bili izredno kakovostni, je zasenčil referat z naslovom ODVZEMI POKOJNIN IMETNIKOM SONČNIH ELEKTRARN, predavatelj upokojenec Stanislav Pavrič. Zaman stroka kaže, kako doseči trajnostno družbo, ko pa država brez sramu uničuje civilizacijske vrednote in ropa državljane.

Pavričeva zgodba je zgodba vsaj petindvajsetih upokojencev, lastnikov malih sončnih elektrarn, ki jim je ZPIZ odvzel prislužene pokojnine. ZPIZ je namreč zavzel zmotno stališče, da se lastnik sončne elektrarne ukvarja z gospodarsko dejavnostjo, kar je zadostni razlog za odvzem zaslužene pokojnine.

Stane Pavrič je upokojeni elektro inženir energetik, ki je vseskozi delal na energetskem in investicijskem področju. Sodeloval je na področju obnovljivih virov energije, tudi pri postavitvi sončnih in vetrnih elektrarn ob slovenskih avtocestah. Po redni upokojitvi si je, zaradi ekološke zavesti, postavil mikro sončno elektrarno moči 4,9 kW, ki je oddajala višek elektrike v distribucijsko omrežje. Javno mnenje sicer kriči, da so lastniki sončnih elektrarn brezobzirni dobičkarji, zaradi katerih so vse položnice elektrike višje za nekaj evrov, ampak to seveda ni res. Konkretno,

Predavatelji sekcije
»Vpliv liberalizacije trga električne energije in novega energetskega zakona na OVE in URE v Sloveniji«: Matjaž Valenčič, dr. Drago Papler, Aleksander Mervar, dr. Peter Kralj in Darko Kramar.
Foto: mag. Martina Šumenjak Sabol

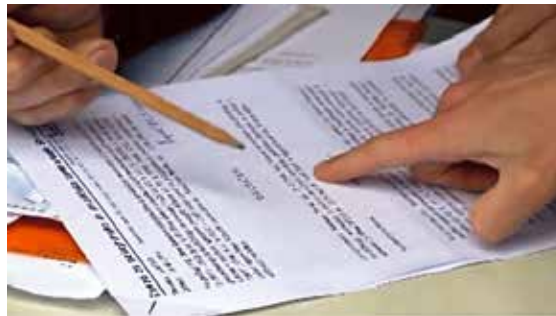
njegova investicija v sončno elektrarno je bila 9.000 € in precej lastnega dela. Proizvedena električna zadostuje za porabo enodružinske hiše in dodatno proizvede še okoli 15 odstotkov viškov elektrike, ki jo odkupuje lokalni distributer. Na leto bi lahko po zajamčeni odkupni ceni za razliko med porabljenimi in oddanimi električno prejel približno 600 €, letni stroški z elektrarno znašajo 140 €, vračanje posojila z obračunano amortizacijo znašajo 700 €, za davke in pavšalne prispevke mora letno plačati še 800 €. Lastno okolju prijazno elektrarno si je torej omislil za 1.000 € izgube na leto, drag hobi. V času obratovanja elektrarne od 10. septembra 2013 do prekinitve 14. marca 2014 je znašal dohodek od njegove elektrarne 43 €, državi pa bo moral za ta čas vrniti pokojnino v skupnem znesku 5.100 €. Seveda upokojeni Pavrič ne proizvaja elektrike, to proizvaja njegova sončna elektrarna.

ZPIZ je Pavriča spomladi 2014 obvestil o odvzemu pokojnine in zahteval vračilo že izplačanih pokojnin za čas obratovanja elektrarne. Isti dan po prejemu tega obvestila je Pavrič izključil elektrarno iz omrežja in se odjavil iz registra proizvajalcev električne energije pri AJPES. Hkrati se je pritožil na odločbo o odvzemu pokojnine, vendar sta bili prvostopenjska in drugostopenjska pritožba zavrnjeni. Odločba o odvzemu pokojnine je dokončna, nanjo ni več možna pritožba. Pavrič sprašuje, če je lastništvo sončne elektrarne posebno kaznivo dejanje, saj odvzem pokojnine ni predviden niti za najhujša kriminalna dejanja. Veljavna zakonodaja zahteva, da se vsem upokojencem, ki opravljajo pridobitno dejavnost, pokojnina zamrzne, izjema so le sobodajalci in izdelovalci domače obrti. ZPIZ je našel 568 upokojencev, ki opravljajo pridobitno dejavnost, večina je uvrščena med izjeme, vsem lastnikom sončnih elektrarn pa so pokojnine »zamrznjene«, torej odvzete. Očitno je pokojninski invalidski zakon ZPIZ-2 šel v skrajnost in povzročil nepravilne posledice, hkrati pa je zakon dvomljive skladnosti z ustavo.

Kako se bo končala zgodba z zakonodajo, na katero bi bili še Butalci ponosni? Lastniki sončnih elektrarn, ki jim je bila odvzeta pokojnina, so se združili in iščejo pravico. Hkrati so napovedali, da bodo zahtevali osebno odgovornost od vseh, ki so povzročili nepravilni odvzem pokojnin, najprej od ministra za infrastrukturo in prostor ter od ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki sta odgovorna za neuskladen pokojninski in energetske zakon.

Kaj manjka v Energetskem zakonu?

Novi Energetski zakon, ki je predstavljen v EGES 2/2014 v članku EZ-1 v praksi (EZ-1 Ur. l. RS,

Še komunistična oblast je leta 1946 jemala pokojnine »državnim sovražnikom« s sodnimi procesi, sedanja oblast pa jo odvzame kar z odločbo.
Foto Kanal A, Svet, 7.4.2014

št. 17/2014, 7. 3. 2014) je v slovensko zakonodajo prinesel precej novosti. Hitrost priprave zakona in sprejemanja je njegova prednost, saj se je država Slovenija na ta način izognila plačilu zagroženih kazni zaradi zamujanja pri uvajanju evropske zakonodaje, hkrati pa je tudi pomanjkljivost, saj je zakon tako obsežen in uvaja toliko sprememb, da bi si zaslužil več pozornosti.

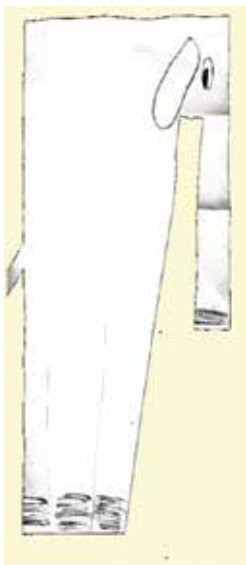
EZ-1 pomanjkljiv. Niti enkrat ni omenjena beseda »nuklearna«, kar je za energetske zakon države, ki tretjino lastne rabe elektrike zagotavlja z nuklearno elektrarno, ravno toliko pa izvozi, nenavadno. Še več, stari energetske zakon EZ (Ur. l. RS 79/1999, 30. 9. 1999) v 120. členu določa, da privatizacija ni možna v podjetju Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o., novi EZ-1 je to omejitev izpustil. Hkrati pa EZ-1 v svojem 7. členu enači obnovljive vire energije z nuklearno energijo (pod krinko nizkoogljicnih virov). Nuklearna energija je preveč pomembna, da na skrivaj vstopi v slovenski gospodarski prostor. Nuklearna energija potrebuje posebno, jasno in odgovorno obravnavo!

Dodatna pomanjkljivost EZ-1 je dejstvo, da manjka osnovni razvojni dokument Energetskega koncepta Slovenije, ki določa energetske usmerjenosti za naslednjih 20 let in 40 let.

Dve energijski dejstvi sta v škodo OVE. To sta termoelektrarna in nuklearna. TEŠ6 in NEK1 je potrebno čim prej zapreti, najbolje takoj, saj sta kot piškvab zob, prej ko ga izrujemo, prej neha boleti. Načrtovana NEK2 pa je kot otrok z vžgalicami; bojazen, da bo povzročil požar, je utemeljena.

Sončna elektrarna Pavrič še vedno proizvaja električno, a le za potrebe lastnika. Višek proizvedene elektrike se zavrzne, saj je niti brezplačno ne sme pošiljati v omrežje. Ali sta v ozadju tega nagajanja jedrski in fosilni lobi?
foto: Matjaž Valenčič

Trije slepi srečajo slona. Prvi ga prime za rilec in reče, da je kot debela cev, drugi ga prime za nogo in reče, da je kot steber, tretji, ki prime rep, reče, da je kot špaga. Tako vsi skupaj občutimo novi energetski zakon EZ-1, ki je torzo, brez podzakonskih predpisov. risba: Matija Valenčič

Zato je potrebno pri sprejemanju EKS, DREN in ostalih podzakonskih aktov dati obvezo OVE in podporo URE.

Energetska samozadostnost posameznih občin je že danes uresničljiva. Načrtovani Vetrni park v občini Divača bo letno proizvajal 280 GWh elektrike, kar predstavlja povprečno letno porabo elektrike za 60.000 gospodinjstev. V občini živi 4.000 prebivalcev, torej bo vetrni park proizvedel celo več energije, kot jo rabijo vsi občani za celovito oskrbo in promet. Če upoštevamo, da občani že sedaj pretežno uporabljajo drva za ogrevanje in da imajo tudi velik potencial rabe sončne energije za toploto in elektriko, upravičeno trdimo, da bo Vetrni park omogočil energijsko samozadostnost širši regiji.

Postavimo lasten kažipot do energetske samozadostnosti. Določimo, katere občine bodo energijsko samozadostne v roku 5 do 10 let, katere regije bodo energijsko samozadostne v roku 10 do 15 let in določimo leto 2030, ko bo Slovenija postala energijsko samozadostna.

Energetski zakon EZ-1 nudi dobro osnovo. Manjkajoči podzakonski akti pa so kot začimbe, ki lahko jed precej izboljšajo ali povsem pokvarijo. Poskrbimo za ustrezne podrobnosti, da bodo

dajale pravilne poudarke posameznim členov in jih pojasnile. Potrudimo se, da bo Slovenija energijsko samozadostna država. Samo določiti moramo, kdaj bomo vstopili v trajnostno družbo. Potem pa na pot samozadostnosti, korak za korakom, v vse zaselke, občine, regije in čez celo državo.

Predlogi ukrepov za trajnostno Slovenijo do 2030

Konferenca je predlagala ukrepe, s katerimi bo Slovenija postala trajnostna do leta 2030. Cilj je uresničljiv, zato moramo vztrajati, da ga politika izpolni. ■

Viri:

- <http://www.ds-rs.si/?q=novice/letna-konferenca-obnovljiva-ucinkovita-raba-energije-za-slovenijo-do-2030>
- <http://www.slobiom-zveza.si/>
- http://www.ds-rs.si/sites/default/files/dokumenti/ds_po_ove_in_ure_2030_2014.pdf
- <http://www.slideshare.net/ZSFI/stanislav-pavric-predstavitev>
- https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=Zp7MG4a3lyQ
- <http://www.e-m.si/media/eges/casopis/2014/2/20.pdf>
- <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAK05138>